

KOOLIRAAMATUKOGUDE MANIFEST

Kooliraamatukogu tagab ligipääsu infole ja ideedele, mida on vaja edukaks tegutsemiseks tänapäeva info- ja teadmisteühiskonnas. Kooliraamatukogu annab õpilastele elukestva õppimise kogemused ja arendab nende kujutlusvõimet, võimaldades neil areneda vastutustundlikeks kodanikeks.

Kooliraamatukogu missioon

Kooliraamatukogu võimaldab kõigil koolikollektiivi liikmetel kasutada kriitilist mõtlemist arendavaid raamatuid, infoallikaid ja kõiki massiteabevahendeid. Kooliraamatukogud lülituvad suurematesse raamatukogu- ja infovõrkudesse vastavalt UNESCO avalike raamatukogude manifesti põhimõtetele.

Raamatukoguhoidjad aitavad nii kohapeal kui ka väljaspool raamatukogu ruume kasutada raamatuid jm infoallikaid ilukirjandusest teatmaterjalideni, trükistest elektroonilise infoni; samuti materjale, mis täiendavad ja rikastavad õpikuid, õppematerjale ja meetodilist kirjandust.

On kindlaks tehtud, et kui raamatukoguhoidjad ja õpetajad töötavad käsikäes, omandavad õpilased parema kirjutamis-, lugemis- ja õpioskuse, samuti paranevad nende probleemide lahendamise, infovahetuse ja suhtlemise oskus.

Kooliraamatukogu teenused peavad olema kättesaadavad kõigile kooli liikmetele, sõltumata vanusest, rassist, soost, usust, rahvusest, keelest, ametialasest või sotsiaalsest kuuluvusest. Neile, kes ei ole võimelised kasutama raamatukogu põhiteenuseid ja materjale, peab võimaldama eriteenuse ja materjalid.

Ligipääs teenustele ja kogudele peab põhinema ÜRO inimõiguste ja vabaduste deklaratsioonil ega tohi olla allutatud mis tahes ideoloogilisele, poliitilisele või religioossele tsensuurile ega kommertssurvele.

Fondeerimisseadused ja infovõrgud

Kooliraamatukogul on tähtis koht kõikides pikemaajalistes kirjaoskuse, hariduse ja infovahetuse programmides ning majanduse, kultuuri ja sotsiaalelu arengus. Kohalike, regionaalsete ja riigiorganite kohustuste hulka kuulub kooliraamatukogualase seadusandluse väljatöötamine ja valvamine selle täitmise üle. Kooliraamatukogusid tuleb pidevalt ja piisavalt toetada, et neil oleks võimalik kasutada väljaõppinud personali, vajalikke materjale, tehnoloogiaid ja vahendeid. Kooliraamatukogude kasutamine peab olema tasuta.

Kooliraamatukogu on kohaliku, regionaalse ja rahvusraamatukogu ning infovõrgu oluline koostööpartner.

Seal, kus kooliraamatukogu jagab vahendeid ja/või ressursse teist tüüpi raamatukoguga, nt rahvaraamatukoguga, peavad kooliraamatukogu eriomased vajadused olema arvesse võetud ja rahuldatud.

Kooliraamatukogu eesmärgid

Kooliraamatukogu kuulub lahutamatult haridusprotsessi juurde.

Kooliraamatukogu teeninduse põhisisu, mis on oluline nii kirjaoskuse, infokirjaoskuse, õpetamise, õppimise kui ka kultuuri seisukohalt, seisneb järgnevas:

- toetada ja rõhutada kooli õppekavas kinnitatud hariduslikke eesmäärke;
- kujundada ja säilitada lastes eluaegne harjumus ning huvi lugemise, õppimise ja raamatukogude kasutamise vastu;
- pakkuda loovtöö ja info kasutamise võimalusi, et õpilased hangiksid teadmisi, arendaksid oma mõistmis- ja kujutlusvõimet ning tunneksid oma tegevusest naudingut;
- toetada kõiki õpilasi, et nad õpiksid väärtustama ja kasutama informatsiooni, sõltumata selle vormist, vormingust või meediumist, ning arendada nende tundlikkust ühiskonna kommunikatsiooniviiside suhtes;
- võimaldada juurdepääs kohalikele, regionaalsetele, riiklikele ja ülemaailmsetele infoallikatele ja võimalustele, et tutvustada õppuritele erinevaid ideid, kogemusi ja arvamusi;
- organiseerida üritusi, mis ergutaksid kultuuri- ja ühiskonnateadlikkust ning -tundlikkust;
- teha koostööd õpilaste, õpetajate, kooli juhtkonna ja lapsevanematega, et täita kooli vastutusrikast ülesannet;
- levitada põhimõtet, et intellektuaalne vabadus ja vaba juurdepääs infole on olulised toimiva ja vastutustundliku kodanikkonna demokraatlikuks toimimiseks;
- tutvustada lugemise võimalusi ning kooliraamatukogu kogusid ja teenuseid nii koolis kui ka väljaspool seda.

Kooliraamatukogu täidab neid ülesandeid, arendades oma tegevuspoliitikat ja teenindust, palgates kvalifitseeritud tööjõudu, valides ja soetades allikaid ning varustades neid otsimisjuhistega, võimaldades seega nii füüsilist kui vaimset juurdepääsu vajalikele infoallikatele.

Personal

Kooliraamatukoguhoidja on vastava kvalifikatsiooniga isik, kes vastutab kooliraamatukogu töö planeerimise ja juhtimise eest ning keda peaks toetama nii palju kaastöötajaid kui võimalik. Kooliraamatukoguhoidja teeb koostööd kõikide koolikollektiivi liikmetega ning peab sidet rahva- ja teiste raamatukogudega.

Kooliraamatukoguhoidja tegevust mõjutavad õppekava ja -metoodika ning kooli eelarve, mis pannakse paika riigi seaduste ja rahaliste võimaluste poolt. Et kooliraamatukogu tööd tõhusalt korraldada ja arendada, peab kooliraamatukoguhoidja tundma ressursse, kogusid, infohaldust ja pedagoogikat.

Et kooliraamatukoguhoidja peab olema võrgukeskkonnas pädev ning õpetama infootsi- ja infokasutusoskusi nii õpetajatele kui õpilastele, peavad ta end pidevalt täiendama ja arendama.

Töö ja juhtimine

Tulemusliku töö tagamiseks peab:

- sõnastama kooliraamatukogu teeninduspoliitika nii, et seal oleksid – kooskõlas kooli õppekavaga – kirjas raamatukogu eesmärgid, prioriteedid ja teenindus;
- korraldama ja arendama kooliraamatukogu tööd ametialaste standardite järgi;
- teenindus hõlmama kogu koolikollektiivi ja toimima kooskõlas kohaliku valla/linna vajadustega;
- kooliraamatukogu tegema koostööd kooli õpetajate, hoolekogu, juhtkonna, lapsevanemate, raamatukoguhoidjate ja infotöötajatega ning teiste ühiskonnagruppidega.

Manifesti elluviimine

Riikide valitsused on kohustatud oma haridusministeeriumite kaudu arendama poliitikat ja strateegiat ning koostama tegevusplaani selle manifesti põhimõtete elluviimiseks. Plaanidesse peaks olema lülitatud manifesti levitamine raamatukoguhoidjate ja õpetajate koolitusprogrammides.

Riiklik ja kohalik võimutasand ning maailma raamatukoguüldsus peaksid oma tegevuses lähtuma sellest manifestist.

Manifesti valmistas ette Rahvusvaheline Raamatukoguassotsiatsioonide ja -institutsioonide Liit (IFLA) ja see ratifitseeriti UNESCO peakonverentsil 1999. aasta novembris.